

AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIETȚII A AȘM

asupra raportului pe proiectul din cadrul Programului de Stat 20.80009.5107.11
*Conservarea ex-situ de lungă durată a resurselor genetice vegetale în banca de gene cu utilizarea
metodelor biologiei moleculare în testarea stării de sănătate a germoplasmei vegetale*
Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor
Conducător de proiect: dr. GANEA Anatolie

Perfectat în baza audierii raportului anual a *implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării* la Ședința comună a AȘM și Consiliul științific al Institutului de de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor din 09.12.2021

S-a discutat: Raportul pe proiectul de cercetare din cadrul Programului de Stat (2020-2023), etapa anului 2021 20.80009.5107.11 Conservarea *ex-situ* de lungă durată a resurselor genetice vegetale în banca de gene cu utilizarea metodelor biologiei moleculare în testarea stării de sănătate a germoplasmei vegetale, director proiect dr. GANEA Anatolie, Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor

S-a decis prin vot unanim:

Luând în considerare dezbaterile din cadrul audierii publice și avizele experților, se aprobă următorul aviz consultativ asupra proiectului:

Proiectul este „**Aprobat**”, cu calificativul general „**Excelent**” (46,5).

Calificative pe criterii:

1. *Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute pe durata executării/implementării proiectului – “Excelent”.*

Scopul activităților din cadrul proiectului constă în perfecționarea sistemului național de conservare de lungă durată în Banca de gene a resurselor genetice vegetale pentru complexul agroindustrial, în primul rând a Republicii Moldova. În aceeași ordine de idei se urmărește și scopul utilizării lor eficiente în ameliorarea plantelor de cultura și efectuarea cercetărilor de inventariere *in situ*. Rezultatele declarate au fost complet atinse, având la bază un colectiv înalt profesional și utilizând analiza PCR, multiplex-PCR și PSR în timp real a unui șir de micomicete în culturile cerealiere, leguminoase, legumicole și oleaginoase în diferite faze ontogeneze, precum și în semințele maturizate biologic. Arsenalul bogat de materiale științifice obținute în cadrul proiectului avizat corelează cu scopul și obiectivele din propunerea de proiect, cât și pe întreaga perioadă a implementării lui.

2. *Diseminarea rezultatelor obținute – “Excelent”:*

- publicații în reviste WoS cu factor de impact - 2;
- articole în alte reviste din străinătate recunoscute -1

- în reviste naționale de categoria B - 3;
- în alte reviste naționale - 1
- lucrările conferințelor internaționale - 31;
- în culegeri conferințe naționale, teze la conferințe – 10.
- monografiile edituri naționale – 1.

În anul 2021 colectivul a reușit să breveteze la AGEPI două soiuri noi: Dimetra și Ilica. Au fost menționate cu medalia la Euroinvent E 2021, Inventica 2021, Traian Vuia și Pro Invent 2021 a prestigioase expoziții internaționale, precum și elaborări la Info Invent 2021 la Chișinău. Executorii proiectului au participat la lucrările a peste 10 manifestări științifice internaționale și naționale.

3. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute, materializarea rezultatelor și perspective de implementare – “Excelent”.

- brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală - 2;
- materiale la saloanele de inventică (medalii, diplome, prezentări, etc) – 5.

Valorificarea socio economică a rezultatelor obținute constă în crearea și completarea băncii genetice a IGFPP în baza studiilor complexe al resurselor vegetale pentru soluționarea problemelor stringente din țară și din lume - securitatea alimentară a populației. Aceste valorificări au fost realizate în laturile experimentale din câmp, în seră, laborator, dar și în condiții naturale ex situ. Au fost obținute (evidențiate) genotipuri importante pentru activitatea de ameliorare a plantelor, dar și pentru continuarea cercetărilor genético - moleculare. În Zona de Nord a Republicii Moldova a fost evidențiate în premieră genotipuri prețioase în situ a unor rude sălbatice pomicele și de alte culturi agricole, păstrate în gospodăriile țărănești.

Din punct de vedere a materializării rezultatelor menționăm identificarea moleculară a micomicetelor patogene (5 la număr) în plantele agricole cu utilizarea metodelor moderne: analize PCR, nested-PCR, multiplex-PCR, și PCR în timp real. La fel și testarea de mostre ADNE, izolate la diferite faze ontogenetice, precum și din semințe recoltate la maturizare biologică.

4. Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat – “Foarte bine”.

Ponderea tinerilor cercetători constituie peste 22,4%.

Din totalul de 25 colaborator al proiectului pe diverse norme de muncă 6 tineri sunt de până la 35 de ani, alți 5 sunt la fel de tineri; anual studiile în doctorat / post doctorat sunt urmate 2 specialiști.

Tânăra cercetătoare Aigiuni Bahșiev în anul 2021 a fost menționată cu Bursa de Excelență a Guvernului pentru doctoranzi, iar Dna Irina Mitina - Diploma de Onoare a Ministerului Educației și Cercetării.

În cadrul proiectului dat tinerii cercetători însușesc și folosesc în activitățile de cercetare noi metode, echipament nou științific, studiază noutățile din domeniul geneticii, salvagărdării patrimoniului național fito, participă practic la toate manifestările științifice din țară și de peste hotare (on-line).

Obiecții:

Mențiuni despre pregătirea cercetătorilor prin doctorat-posdoctorat lipsesc.

5. Colaborarea națională/internațională în cadrul proiectului – “Foarte bine”.

În cadrul proiectului este realizată o bună colaborare cu instituții din R.M. în baza unui acord de colaborare între IGFP și UTM, 2 contracte de prestare servicii precum și participarea unor membri ai echipei în cadrul altui proiect de cercetare și inovare cu UTM. Colaborarea la nivel internațional ține de participarea unor membri ai echipei la cursuri de instruire, școli de formare sau zile de informare.

Concluzii, recomandări

Recomandări:

- De a continua studiile în diferite zone ale Moldovei.
- Pregătirea cadrelor tinere prin doctorat-posdoctorat

Concluzii:

Rezultatele obținute corespund scopului și obiectivelor trasate, sunt prezentate la diverse întruniri științifice, materializate în lucrări științifice publicate și brevete, au o valoare aplicativă importantă.

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Boris Găină

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc